

avançat, republicà i lliure. Hem gaudit d'un company —per a molts un gran amic— que ens deixa un llegat immens de coneixement que hauria de seguir acompanyant-nos.

Text llegit per la senyora Àngels Pascual de Sans en el Ple del dia 14 de novembre de 2019

Joan Antoni Solans i Huguet

(15.10.1941 - 2.9.2019)

Nascut a Barcelona el 15 d'octubre de 1941 i mort per un accident inversemblant i dramàtic el 2 de setembre.

Amb un punt d'emoció, els voldria apropar, més que una nota necrològica, una *laudatio* de la seva personalitat i, especialment, de l'empremta que deixa sobre el país.

Solans fou arquitecte per l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB) el 1965, on va tenir com a mestres Manuel Ribas i Piera i, posteriorment, Xavier Subias i Fages, que li transmeteren una visió multidisciplinària de la planificació territorial i l'urbanisme. De fet, en el seu preuniversitari ja tria la sociologia com a assignatura optativa i duu a terme un cens del barraquisme a Barcelona, premonitori d'un dels seus objectius: erradicar-lo.

Entra al Gabinet de Programació de l'Ajuntament de Barcelona, bressol de molts servidors públics que posteriorment nodreixen les institucions democràtiques del país. Subias i Fages, com a cap nomenat per l'alcalde Porcioles, l'introdueix en la gestió municipal barcelonesa. En el període 1972-1973 col·laborà en el pla d'urbanisme de Lisboa, cosa que li obrí nous horitzons.

Fins ací seria un procés professional normal, però la percepció general de funcionari «brillant i creatiu», com deia Ribas Piera, el propulsa cap a una acceleració en la seva carrera, que podem sintetitzar en tres instants.

El desembre de 1969 van encarregar a Manuel de Solà-Morales i Rubió, que ho deixà molt aviat, i a Solans la direcció tècnica del Pla General Metropolità; és una resposta política del Ministeri perquè actuï com a contrapès a la creació del Consorci dels Túnels del Tibidabo (novembre 1969), sota un gerent comissari designat pel Ministeri i un subgerent, que fou Albert Serratos i Palet.

Solans, amb sols trenta anys, crea el seu equip, a l'edifici de la nova Corporació Metropolitana de Barcelona de la plaça de Lesseps, i aconsegueix en un temps rècord imaginar, crear i instrumentar el Pla General Metropolità (PGM) traspasant la planificació existent anterior —filla del Pla Comarcal de l'escala 1:10.000—, i introduint-hi uns nous conceptes propis, a un nou mapa topogràfic a escala 1:2.000 per a la totalitat dels vint-i-vuit municipis de l'època, la primera aprovació del qual es va fer el març de 1974, i el juliol del 1976 s'aprovà definitivament. El pla fou bescantat per poc progressista en el seu començament, encara que en pocs anys fou considerat també revolucionari i és encara vigent avui. I aquest és un dels grans dèficits dels quaranta anys de la nostra democràcia urbanística. Aquest pla ha configurat la vida de 3,2 milions de persones de l'Àrea Metropolitana de Barcelona en aquests darrers quaranta-tres anys. El PGM va tenir múltiples efectes: va legitimar l'actuació pública creant legalitats consistentes i informades, va introduir amb fermesa el concepte de patrimoni públic, va provocar l'efecte de contenció de preus durant dècades, i ordenà el creixement i l'especulació prèvia denominada desenvolupista.

Si el comparem amb el Pla Cerdà, Cerdà va planificar sobre gairebé el no-res com havia de ser el pla de Barcelona, encara que amb instruments topogràfics com un teodolit Troughton & Simms, la tecnologia opticomecànica més avançada de l'època. En canvi, Solans ho tenia molt més difícil i va establir la visió conceptual de la regeneració urbana amb instruments digitals, els més avançats del moment.

El segon instant és en un període crític de la nostra història. El 28 de desembre de 1976, l'alcalde Socias Humbert li demana ser el delegat dels Serveis d'Urbanisme. Solans hi posa tres condicions: 1.000 MPTA l'any per comprar sòl per a equipaments per a la ciutat, clam ciutadà històric; cap adscripció política, i no ser pressionat pels actors urbanístics. Ell, ja amb la visió del canvi que s'albira, s'aconsella amb diversos partits polítics laboristes i conservadors, i accepta. Amb trenta-set anys s'enfronta al repte de preparar la ciutat per a la democràcia urbanística.

Com diu Marguerite Yourcenar en el seu *Adrià*, en el segle I-II, «quan els déus vells es retiren i els nous no havien arribat, l'home era lliure». Solans en aquell moment (1977-1980) tenia el poder, derivat del seu coneixement, i era lliure de conformar el futur, i ho va fer. Va preparar sòl urbà i va modernitzar l'urbanisme barceloní fent, en només tres

anys i mig, les tasques que en la democràcia de ben segur li haurien costat una dècada d'aprenentatge i esforç

Tenim l'herència del que va fer, però tenim també l'herència d'haver assolit que no es fessin certs disbarats, com per exemple el cas de la zona de l'Espanya Industrial, per a la qual hi havia un projecte d'un grup que volia una enorme densificació d'habitatge; avui hi tenim un parc urbà, dels quals Barcelona està tan mancada.

El tercer instant: en l'inici de la democràcia, el setembre de 1980, amb trenta-nou anys, és nomenat director general d'Urbanisme del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat, i és el període de plenitud, en termes de la seva maduresa personal i de l'eclosió de la seva tasca.

Quan el conseller Josep Maria Culler i Nadal li ho proposa, Solans demana no ser sols un director general normatiu, ans també executiu, i, per tant, demana la creació de l'Institut Català del Sòl (ICS), del qual actua com a vicepresident executiu i com el braç creatiu per a dur a terme la planificació aprovada per la Direcció General d'Urbanisme (DGU), amb la construcció de milers d'habitatges, molts de socials, i dotzenes de polígons industrials per tot Catalunya. Sintonitza amb l'anhel generalitzat que Catalunya és un tot i ha de créixer compassadament i no com havia crescut en el passat.

És inabastable descriure la tasca duta en aquests vint anys, fins a l'11 de gener de 2000, quan cessa en el càrrec, però es pot afirmar que la configuració del país va canviar amb la tasca discreta, eficient i eficaç de la DGU, normativament, i amb l'ICS com a braç executor. Va comptar amb la confiança de cinc consellers i el reconeixement a la seva tasca per part dels governs i les oposicions. Així, rebé la Creu de Sant Jordi de la Generalitat (2003) i la insígnia de Cavaller de la Legió d'Honor de França (2004), entre d'altres. Fou membre de la Reial Acadèmia de Belles Arts, des del 2004, i de l'Institut d'Estudis Catalans des del 2005.

Finalment, cal esmentar la seva activitat com a urbanista d'exercici lliure. Dissenyà el PMU de Vic, Mataró, Sant Feliu de Guíxols, Puigcerdà i d'altres municipis; també sabia ser un professional de lliure exercici.

Avui, entre l'estupor general, l'acomiadem amb el convenciment que ens deixa el gran ordenador territorial contemporani; la seva tasca ens afecta i afectarà en tots els racons del país i en tots els àmbits d'actuació de la nostra societat.

En aquest moment final voldria tenir un record, amb afecte, per a la seva muller, Anna Marsillach, i tota la seva família. *Tempus fugit.*

Text llegit pel senyor Jaume Miranda i Canals en el Ple del dia 19 de setembre de 2019